

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

NB Bij veel vragen kent het correctievoorschrift twee onderdelen: 'een juist antwoord bevat' en 'voorbeeld van een juist antwoord'. Het 'een juist antwoord bevat' is bepalend voor de toekenning van scorepunten. Het 'voorbeeld van een juist antwoord' is volgens de examenmakers het meest voor de hand liggende antwoord. Als er sprake is van een vakinhoudelijk correcte toepassing van de criteria van 'een juist antwoord bevat', moeten aan antwoorden die afwijken van het voorbeeldantwoord scorepunten worden toegekend.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Versierde nagels

1 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat het versieren van nagels bij iemands identiteit kan passen, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept identiteit en informatie uit tekst 1 waaruit identiteit blijkt.

voorbeeld van een juist antwoord:

Volgens tekst 1 dragen mensen die hun nagels versieren een creatief beeld van zichzelf uit (r. 32-34). Dus kan het versieren van nagels bij iemands identiteit passen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- tertiaire socialisatie, daarvan een toepassing en informatie uit tekst 1 waaruit tertiaire socialisatie blijkt 1
- een redenering dat globalisering te herkennen is in de gekozen vorm van socialisatie die bijdraagt aan de populariteit van het versieren van nagels, met een toepassing van 'over zeer grote afstanden'/'over landsgrenzen' uit de omschrijving van het kernconcept globalisering en informatie uit tekst 1 waaruit globalisering blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 1 dragen beroemdheden, zoals Harry Styles en Kylie Jenner bij aan de populariteit van het versieren van nagels (r. 15-24). Dat wil zeggen dat de interesse in het versieren van nagels via beroemdheden indirect wordt overgedragen (door socialisatoren met wie mensen geen rechtstreekse band hebben), wat tertiaire socialisatie is. 1
- In tekst 1 staat dat de beroemdheid Kylie Jenner geregeld foto's van haar handen op internet plaatst (r. 19-22). Steeds meer mensen hebben interesse voor het versieren van nagels door onder meer het volgen van beroemdheden uit andere landen, waaruit een uitbreiding van contacten/cultuur over zeer grote afstanden blijkt. Dus is globalisering te herkennen in de socialisatie die bijdraagt aan de populariteit van het versieren van nagels. 1

3 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een redenering dat de paradox rationeel versus emotioneel te herkennen is in het versieren van nagels, met:

- enerzijds rationeel en daarover informatie uit tekst 1 1
- anderzijds emotioneel en daarover informatie uit tekst 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 1 zijn versierde nagels het handelsmerk van artiest Billie Eilish (r. 22-24) / passen versierde nagels bij aandacht voor uiterlijke verzorging (r. 29-30), oftewel het versieren van nagels past bij het doelgericht indruk maken op anderen/impression management, wat rationeel handelen is. 1
- Osinga geeft ook aan dat nailart een vorm van zelfexpressie is (r. 31-32) waar anderen op reageren (r. 23-36), oftewel het versieren van nagels past bij het uitdragen van een eigen gevoelsleven, wat tegelijkertijd emotioneel handelen is. 1

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Volgens tekst 1 geeft Osinga aan dat nailart een vorm van zelfexpressie is (r. 31-32), oftewel het uitdragen van een eigen gevoelsleven, wat emotioneel handelen is. 1
- Tegelijkertijd past zelfexpressie met het versieren van nagels door bijvoorbeeld Kylie Jenner (r. 18-22) bij het doelgericht indruk maken op anderen/impression management, wat rationeel handelen is. 1

4 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een kenmerk van de premoderne tijd, bijvoorbeeld: ingesleten gewoonte, traditie, ritueel, standensamenleving 1
- een redenering dat versierde nagels in de premoderne samenleving een symbolische hulpbron of een politieke hulpbron zijn geweest, met een toepassing van de gekozen hulpbron en daarover informatie uit tekst 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In het voormalige Babylonische rijk zal het versieren van nagels bij oorlogsvoering een ritueel zijn geweest, wat een kenmerk is van de premoderne samenleving. 1
- Volgens tekst 1 lijken in het voormalige Babylonische rijk versierde nagels namelijk te zijn ingezet als oorlogswapen (r. 41-44). Versierde nagels zullen deel uitgemaakt hebben van het uiterlijk van de strijders om de vijand te imponeren. Dat wil zeggen dat versierde nagels in het voormalige Babylonische rijk militair werden ingezet. Dus zullen versierde nagels in deze premoderne samenleving een politieke hulpbron zijn geweest. 1

of

- Het versieren van nagels bij de elite in het oude China past bij een standensamenleving, wat een kenmerk is van de premoderne samenleving. 1
- Volgens tekst 1 versierde in het oude China de elite namelijk hun lange nagels en waren lange nagels voor de werkende klasse onpraktisch (r. 48-52). Dat wil zeggen dat de elite in het oude China met versierde nagels liet zien dat zij niet hoefde te werken en daarmee gaven versierde nagels aanzien. Dus zullen versierde nagels in deze premoderne samenleving een symbolische hulpbron zijn geweest. 1

Opgave 2 Logeren bij locals

5 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat tijdens het logeren wederzijds tussen de statushouders en de gastgezinnen een cognitieve binding ontstaat, met een toepassing van een omschrijving van cognitieve binding en daarover informatie uit tekst 2 1
- een uitleg dat tijdens het logeren wederzijds tussen de statushouders en de gastgezinnen een affectieve binding ontstaat, met een toepassing van een omschrijving van affectieve binding en daarover informatie uit tekst 2 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 2 staat dat gastgezinnen statushouders door de Nederlandse bureaucratie slepen en hen de Nederlandse taal en cultuur leren (r. 4-12) en dat gastgezinnen veel hebben opgestoken van statushouders, zoals over het belang van vrijheid (r. 24-32). Wat wil zeggen dat de statushouders en gastgezinnen van elkaar leren. Dus ontstaat wederzijds tussen de statushouders en de gastgezinnen tijdens het logeren een cognitieve binding. 1
- In tekst 2 staat dat statushouders zich onderdeel voelen van een familie (r. 12-14), oftewel het gastgezin. / In tekst 2 staat dat de gastgezinnen aangeven dat zij 'vrienden voor het leven' zijn geworden met hun gasten (r. 26-28). Elkaar als familie/vrienden zien, wil zeggen dat de statushouders en gastgezinnen positieve gevoelens ten opzichte van elkaar hebben gekregen. Dus ontstaat wederzijds tussen de statushouders en de gastgezinnen tijdens het logeren een affectieve binding. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een beschrijving van de rol van de logeerregeling voor de samenleving vanuit een aanname van het functionalisme-paradigma, met een toepassing van een aanname van het functionalisme-paradigma 1
- informatie uit tekst 2 om de gekozen aanname van het functionalisme-paradigma te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens het functionalisme-paradigma functioneren gemeenschappelijke normen en waarden/instituties in een samenleving als sociale stabilisator. Door de logeerregeling kunnen gastgezinnen aan statushouders gemeenschappelijke normen en waarden van de Nederlandse samenleving overbrengen / kunnen gastgezinnen statushouders bekend maken met instituties in de Nederlandse samenleving. 1
- In tekst 2 staat namelijk dat de gastgezinnen de statushouders wegwijs maken in de Nederlandse cultuur/overheidsinstanties (r. 4-12). 1

Opmerking

Geen scorepunten toekennen als de aanname van het functionalisme-paradigma 'alle onderdelen van een samenleving een functie hebben' gebruikt is. Wel scorepunten toekennen als de aanname van het functionalisme-paradigma 'de verschillende functies geven de samenleving structuur (orde) / stabiliteit (sociale cohesie)' gebruikt is.

7 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- acculturatie en informatie uit tekst 2 waaruit acculturatie blijkt 1
- een uitleg dat tijdens het logeren van de statushouders bij gastgezinnen acculturatie te herkennen is, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept acculturatie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Tijdens het logeren van de statushouders bij gastgezinnen is acculturatie te herkennen. In tekst 2 staat namelijk dat de vluchtelingen door hun gastgezinnen de Nederlandse taal en cultuur leren (r. 10-12). 1
- De statushouders leren dus tijdens het logeren bij de gastgezinnen elementen uit de Nederlandse cultuur, zoals de taal, die anders zijn dan de cultuur waarin ze in het land van herkomst zijn opgegroeid. 1

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • informatie uit tekst 2 om functionele identificatie te illustreren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een redenering dat de logeerregeling kan bijdragen aan de functionele identificatie van statushouders, met een toepassing van een omschrijving van functionele identificatie 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 2 staat dat statushouders via het netwerk van gastgezinnen geholpen worden bij het vinden van werk (r. 1-4). 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Als statushouders gaan werken, dan worden zij niet alleen meer gezien als statushouder, maar bijvoorbeeld ook als werknemer. Dus kunnen gastgezinnen bijdragen aan de functionele identificatie van statushouders. 	1
9	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een voordeel van het afnemen van gesloten enquêtes ten opzichte van open interviews, bijvoorbeeld: grotere aantallen, anoniemer, objectiever, representatiever, meer gestandaardiseerd 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een voordeel van het afnemen van open interviews ten opzichte van gesloten enquêtes, bijvoorbeeld: persoonlijker, genuanceerder, dieper 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een voordeel van het afnemen van gesloten enquêtes ten opzichte van het afnemen van open interviews is dat gesloten enquêtes kunnen worden afgenomen bij grotere aantallen respondenten. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een voordeel van het afnemen van open interviews ten opzichte van het afnemen van gesloten enquêtes is dat bij open interviews kan worden doorgevraagd. 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit tekst 3 om de eis van generaliseerbaarheid te illustreren 1
- een bekritisering van de conclusie van het onderzoek op basis van de steekproef, met een toepassing van de eis van generaliseerbaarheid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 3 is in het onderzoek 90% van de statushouders Syrisch en is 50% van de gehele Nederlandse populatie van statushouders Syrisch (r. 13-17). 1
- Dat wil zeggen dat het niet duidelijk is of de resultaten hetzelfde zouden zijn als een ander deel van de populatie, zoals een steekproef met meer statushouders van een andere afkomst, mee had gedaan aan het onderzoek naar de logeeregeling. Dus is op basis van deze dataverzameling de generaliseerbaarheid van de conclusie betwifelbaar. 1

Opgave 3 Duidelijke taal van de Europese Commissie?

11 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- 'gemankeerde communicatie' of een omschrijving daarvan en informatie uit tekst 4 waaruit gemankeerde communicatie blijkt 1
- een uitleg dat het taalgebruik van de Europese Commissie van invloed kan zijn op de politieke cohesie in de Europese Unie, met een toepassing van een omschrijving van politieke cohesie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens tekst 4 heeft de Europese Commissie een ondoorzichtige schrijfstijl in een technocratische stijl en met veel vakjargon (r. 10-17). Dat wil zeggen dat bestuurders en politici een eigen taal hebben die door burgers niet wordt begrepen, wat een probleemgebied van politieke cohesie is. 1
- Dat de Europese burgers de taal van de Europese Commissie niet verstaan, belemmert de binding die Europese burgers voelen met de Europese Unie. Dus kan het taalgebruik van de Europese Commissie van invloed zijn op de politieke cohesie in de Europese Unie. 1

Vraag	Antwoord	Scores
12	maximumscore 3	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • informatie uit tekst 4 om een aanname van het conflict-paradigma of van het sociaalconstructivisme-paradigma te illustreren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een toepassing van de gekozen aanname van het conflict-paradigma of van het sociaalconstructivisme-paradigma 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een redenering dat het taalgebruik van de Europese Commissie het gezag van de EU onder Europese burgers kan aantasten, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept gezag 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Rauh geeft aan dat door het technocratische taalgebruik van de Europese Commissie het beeld kan worden neergezet van een Brusselse elite die is losgezongen van Europese burgers (r. 17-21). 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens het conflict-paradigma kunnen ongelijkheden, zoals het wel of niet beheersen van technocratische taal, tot conflicten leiden. Dat wil zeggen dat ongelijkheden in het taalgebruik tussen Europese politici, die deze technocratische taal wel beheersen, en Europese burgers, die deze technocratische taal niet beheersen, tot verzet kunnen leiden onder Europese burgers over besluiten van de Europese Commissie. of 	
	<p>Volgens het sociaalconstructivisme-paradigma geven actoren samen betekenis aan de sociale werkelijkheid. Dat wil zeggen dat critici van de EU en de Europese Commissie met haar technocratische taalgebruik samen betekenis geven aan de EU, namelijk het beeld van een Brusselse elite die losstaat van Europese burgers.</p>	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit verzet tegen de EU / deze elitaire betekenis van de EU kan de legitimiteit van de EU onder Europese burgers aantasten. Dus kan het taalgebruik van de Europese Commissie het gezag van de EU onder Europese burgers aantasten. 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van de drempel 'beslissen over een beleidsmatige oplossing van problemen' uit het barrièremodel of een omschrijving daarvan en informatie uit tekst 4 om de derde drempel te illustreren 1
- een toepassing van een omschrijving van hindermacht 1
- een uitleg dat de Europese Commissie door haar taalgebruik kan vermijden dat lidstaten in het besluitvormingsproces over financiële steun hindermacht inzetten, met informatie uit tekst 4 om hindermacht te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens Rauh kan de discussie over financiële steun voor lidstaten hoog oplopen binnen de EU (r. 28-31). Wat wil zeggen dat de Europese Commissie bij de drempel van het beslissen over een beleidsmatige oplossing van problemen, namelijk financiële steun, rekening moet houden met de nationale regeringen. 1
- Uit woede over financiële steun voor andere lidstaten kunnen nationale regeringen het voorgenomen beleid namelijk tegenhouden, waaruit de hindermacht, die nationale regeringen kunnen inzetten, blijkt. 1
- Rauh geeft aan dat een onleesbare persverklaring vol jargon dan kan helpen om te voorkomen dat de woede van nationale regeringen of parlementen wordt gewekt (r. 32-36). Dus kan de Europese Commissie door haar taalgebruik vermijden dat nationale regeringen in het besluitvormingsproces over financiële steun hindermacht inzetten. 1

14 maximumscore 1

Europees Parlement

15 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een redenering dat de Europese Commissie met haar taalgebruik belangrijke Europese besluiten kan framen, met een toepassing van een omschrijving van framen en informatie uit tekst 4 om framen te illustreren.

voorbeeld van een juist antwoord:

In tekst 4 staat dat de Europese Commissie met haar taalgebruik in persberichten de nadruk legt op technocratische/vakspecialistische aspecten van belangrijke Europese besluiten (r. 17-37), waarmee de Europese Commissie het dominante kader van EU-kwesties bepaalt (als technocratisch/vakspecialistisch). Dus kan de Europese Commissie met haar taalgebruik belangrijke Europese besluiten framen.

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • gegevens uit figuur 1 over een verschil in cultuur 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat in figuur 1 een cultuurverschil te herkennen is tussen de Europese Commissie en de nationale regeringen, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept cultuur 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Uit figuur 1 is af te lezen dat in de persberichten van de Europese Commissie (significant) minder voor burgers gebruikelijke woorden staan dan in de persberichten van de Ierse regering en van de Britse regering. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat de Europese Commissie minder voor burgers bekende woorden gebruikt in haar persberichten dan de nationale regeringen laat een verschil in uitdrukkingsvorm zien die de persvoorlichters van de Europese Commissie en de persvoorlichters van de nationale regeringen hebben (verworven). Dus is in figuur 1 een cultuurverschil te herkennen tussen de Europese Commissie en de nationale regeringen. 	1

Opgave 4 Opkomstplicht

17 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- individualisering of institutionalisering en informatie uit de inleiding van de opgave over een reden van de regering om het gekozen kernconcept bij het hoofdconcept verandering te illustreren 1
- een redenering dat de gekozen reden van de regering om de opkomstplicht af te schaffen past bij het gekozen veranderingsproces individualisering of institutionalisering, met een toepassing van de omschrijving van het gekozen kernconcept bij het hoofdconcept verandering 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In de inleiding staat als reden voor de regering om de opkomstplicht af te schaffen dat mensen tegenzin kregen om te gaan stemmen door het stemmen verplicht te stellen. Deze reden past bij individualisering, 1
- omdat de regering rekening houdt met het effect van de verplichting op burgers en daarom aan henzelf de keuze laat of zij gaan stemmen, wat wil zeggen dat hun zelfstandigheid (op het gebied van politieke participatie) vergroot. 1

of

- In de inleiding staat als reden van de regering om de opkomstplicht af te schaffen dat verwacht werd dat mensen toch wel gingen stemmen. Deze reden past bij institutionalisering. 1
- De opkomstplicht, wat een (geformaliseerde) regel is, is volgens de regering namelijk niet meer nodig, omdat stemmen bij verkiezingen inmiddels een gewoonte is, dat wil zeggen dat het gedrag van mensen (informeel) gereguleerd is. 1

18 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat in figuur 2 een verandering in opkomstpercentages in Nederland ten opzichte van België te herkennen is, met een toepassing van 'richting/tempo van ontwikkelingen in de samenleving' uit de omschrijving van het hoofdconcept verandering en gegevens uit figuur 2 waaruit verandering blijkt.

voorbeeld van een juist antwoord:

In figuur 2 is te zien dat het opkomstpercentage in Nederland in alle verkiezingsjaren vanaf 1970 afneemt ten opzichte van België. Figuur 2 laat vanaf 1970 een daling zien in de ontwikkeling van de opkomstpercentages in Nederland ten opzichte van België, waaruit verandering blijkt. Dus is in figuur 2 een verandering in opkomstpercentages van Nederland ten opzichte van België te herkennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een hypothese waaruit een positieve samenhang blijkt tussen de opkomstplicht en de opkomstpercentages tijdens de verkiezingen / waaruit een negatieve samenhang blijkt tussen het afschaffen van de opkomstplicht en de opkomstpercentages tijdens de verkiezingen, die ondersteund kan worden met gegevens uit figuur 2.

voorbeeld van een juist antwoord:

Als in een staat een opkomstplicht geldt, dan zal de opkomst tijdens de verkiezingen hoger zijn (dan als er geen opkomstplicht geldt).

20 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van een omschrijving van het afspiegelingsmodel en informatie uit tekst 5 waaruit het afspiegelingsmodel blijkt 1
- een kritiek op het pleidooi van Calvo en Otjes, met een toepassing van een omschrijving van het rolmodel 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Calvo en Otjes pleiten ervoor om de stem van iedere burger even zwaar te laten tellen in het gemeentebestuur en het landelijk beleid (r. 11-14), oftewel om een zo goed mogelijke afspiegeling van de kiesgerechtigde bevolking te hebben in de volksvertegenwoordiging. 1
- Echter volgens het rolmodel hoeven gekozenen zich niet helemaal te laten leiden door de opvattingen van hun kiezers, maar vooral door hun eigen mening. Dus is herinvoering van de opkomstplicht, zoals Calvo en Otjes bepleiten, niet relevant. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 4

Een juist antwoord bevat:

- informatie uit tekst 5 waaruit representativiteit blijkt 1
- een toepassing van de omschrijving van het kernconcept representativiteit 1
- informatie uit tekst 5 waaruit sociale ongelijkheid blijkt 1
- een redenering van het effect van representativiteit op sociale ongelijkheid volgens Calvo en Otjes, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Volgens Calvo en Otjes zijn het juist mensen met een kleinere portemonnee die afhaken in een stelsel zonder opkomstplicht en reflecteert de verkiezingsuitslag niet de mening van de gehele bevolking, maar vooral van mensen die het al goed voor elkaar hebben (r. 14-25). 1
- Wat wil zeggen dat politieke standpunten van vertegenwoordigers minder overeen zullen komen met de groep die in de politiek vertegenwoordigd wordt, waartoe ook de mensen met een kleine portemonnee behoren. Oftewel in het huidige politieke stelsel zal de representativiteit lager zijn dan in een stelsel met opkomstplicht. 1
- Volgens Calvo en Otjes worden politici minder gedwongen om bepaalde problemen aan te pakken waar juist mensen met bijvoorbeeld een kleinere portemonnee mee te maken hebben, zoals woningnood (r. 26-31). 1
- Wat wil zeggen dat door economische verschillen tussen mensen ongelijke behandeling kan ontstaan, namelijk wel of geen aandacht voor hun problemen in de politiek, wat sociale ongelijkheid is. 1

Opgave 5 De diplomatieke breuk met Nicaragua

22 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een onderscheid van Nederland en Nicaragua op het kenmerk democratisch van het centrum tegenover ondemocratisch van de periferie en daarover informatie uit tekst 6.

voorbeeld van een juist antwoord:

Volgens tekst 6 heeft Nederland kritiek op de afbreuk van democratische structuren in Nicaragua (r. 53-56) en is president Ortega van Nicaragua een dictator (r. 2-4), waarin het kenmerk democratisch tegenover ondemocratisch te herkennen is.

23 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van 'een situatie waarin staten elkaar tegenwerken' uit de omschrijving van het kernconcept conflict en daarover informatie uit tekst 6 1
- een uitleg dat in de diplomatieke breuk van Nicaragua met Nederland een conflict te herkennen is, met een toepassing van 'eigen doelen bereiken' uit de omschrijving van het kernconcept conflict en daarover informatie uit tekst 6 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 6 staat dat volgens het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken het verbreken van de diplomatieke banden door Nicaragua het gevolg van een besluit van Nederland is om de financiering van een project voor de bouw van een ziekenhuis te beëindigen (r. 35-48). Met het stopzetten van financiering en het opzeggen van de diplomatieke betrekkingen werken Nederland en Nicaragua elkaar tegen. 1
- Volgens tekst 6 heeft Nederland namelijk het doel om de situatie op het gebied van democratie en mensenrechten in Nicaragua te verbeteren (r. 48-58), terwijl Nicaragua eist dat Nederland ophoudt zich te bemoeien met de binnenlandse politiek van Nicaragua (r. 26-34). Dus is in de diplomatieke breuk van Nicaragua met Nederland een conflict te herkennen. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een redenering dat de afhankelijkheidstheorieën of de evolutionistische theorieën de diplomatieke breuk van president Ortega met Nederland kan verklaren, met een toepassing van een kenmerk van de gekozen groep theorieën en daarover informatie uit tekst 6 1
- een redenering dat de evolutionistische theorieën of de afhankelijkheidstheorieën de reactie van Nederland op de diplomatieke breuk kan verklaren, met een toepassing van een kenmerk van de gekozen groep theorieën en daarover informatie uit tekst 6 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 6 staat dat volgens president Ortega de Nederlandse ambassadeur de Nicaraguanen zou hebben toegesproken alsof Nicaragua een Nederlandse kolonie is (r. 11-18), waarin een scheve machtsverhouding tussen Nicaragua en Nederland te herkennen is. Volgens de afhankelijkheidstheorieën zijn arme landen minder ontwikkeld dan rijke landen door de scheve machtsverhoudingen tussen rijke landen en arme landen. Dus kan de groep afhankelijkheidstheorieën de diplomatieke breuk van president Ortega met Nederland verklaren. 1
- Volgens tekst 6 betreurt Nederland het dat Nicaragua volgens Nederland overdreven reageert op de kritische boodschap van Nederland op het niet verbeteren van de situatie op het gebied van democratie (r. 53-63), waarin een belemmering van modernisering op het gebied van bestuur te herkennen is. Volgens evolutionistische theorieën zijn arme landen minder ontwikkeld dan rijke landen, dat wil zeggen dat zij in modernisering achterlopen op rijke landen. Dus kan de groep evolutionistische theorieën de reactie van Nederland op de diplomatieke breuk verklaren. 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 30 mei te accorderen.

Ook na 30 mei kunt u nog tot en met 12 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Isabel Baneke, Nagels vol glitters en kleur: van een tikkeltje ordinair naar mainstream, Trouw, 25 februari 2023
tekst 2	Hans van Dijk, Lena Knappert, Quita Muis & Sophie Alkhaled, Logeren bij een local bevordert de integratie van statushouders, Sociale Vraagstukken, 8 maart 2022
tekst 3	Hans van Dijk, Lena Knappert, Quita Muis & Sophie Alkhaled (2022) Roomies for Life? An Assessment of How Staying with a Local Facilitates Refugee Integration, Journal of Immigrant & Refugee Studies, 20:3, 321-335, DOI: 10.1080/15562948.2021.1923879
tekst 4	Wetenschappelijk bewijs: de Europese Commissie schrijft wollig en onbegrijpelijk, nos.nl, 6 november 2022; https://nos.nl/artikel/2451267-wetenschappelijk-bewijs-de-europese-commissie-schrijft-wollig-en-onbegrijpelijk
figuur 1	Christian Rauh (2022): Clear messages to the European public? The language of European Commission press releases 1985–2020, Journal of European Integration, DOI: 10.1080/07036337.2022.213486
figuur 2	Stichting Cito, 2023 op basis van gegevens van Kiesraad, geraadpleegd: www.verkiezingsuitslagen.nl en Belgische ministerie IBZ, geraadpleegd: www.verkiezingsresultaten.belgium.be
tekst 5	Kristof Calvo en Simon Otjes, Bijzonder lage opkomst? Een opkomstplicht biedt uitkomst, NRC, 18 maart 2022
tekst 6	Nederland schrikt van plotse diplomatieke breuk met Nicaragua, Ad.nl, 1 oktober 2022; https://www.ad.nl/buitenland/nederland-schrikt-van-plotse-diplomatieke-breuk-met-nicaragua-dit-is-uitzonderlijk-en-ongebruikelijk~a60c4030